

alföldi talajszelvények kiválasztásában ráhagyatkozhattunk Andrea segítségére és szak-tudására. Az adatbázis bemutatására 2022. november 29-én, a Magyar Tudomány Ünnepeén a Magyar Tu-dományos Akadémián került sor. Az ünnepségnek Andrea volt az egyik szervezője. Ekkor találkozhattunk utoljára.

A belvív-veszélyeztetettség talajtani összefüggései

Körösparti János*, Túri Norbert, Kajári Balázs, Kerecsi György, Pásztor László, Bozán Csaba

MATE Környezettudományi Intézet, Öntözési és Vízgazdálkodási Kutatóközpont,

Mezőgazdasági vízgazdálkodási osztály

*korosparti.janos@uni-mate.hu

A MATE KÖTI Öntözési és Vízgazdálkodási Kutatóközpontjában (ÖVKI) a belvív-veszélyeztetettséggel kapcsolatos térképezési kutatások bő két évtizede, 2001-ben kezdődtek a Békési-sík kistáj vizsgálatával. A kezdeti mátrixos adatelemzéssel készült munka az idők során egy korszerű, geostatistikai és térinformatikai módszereken alapuló országos térképművé és a hozzá kapcsolódó adatbázissá nőtte ki magát. Az egyes területek belvív-veszélyeztetettségi valószínűségének megállapításához számtalan tényezőt (geológia, hidrológia, meteorológia, morfológia, talajtan, talajvíz, földhasználat) vettünk figyelembe a többtényezős értékelés során.

A vizsgálataink alapján a talajok vízháztartási tulajdonságai nagy mértékben befolyásolják a belvív kialakulását. A talajtani tényező előállítására nem más, mint a talajok vízgazdálkodási tulajdonságainak megfelelő numerikus indikátorral történő jellemzése. Az általunk használt talajtani tényezőcsoport térképeinek elkészítéséhez a térbeli és tematikus alapként a Kreybig-féle talajismereti térképsorozat térinformatikai feldolgozásaként épülő Digitális Kreybig Talajinformációs Rendszer (DKTiR) geometriai állományait használtuk (talajok vízgazdálkodási alapú fizikai és kémiai tulajdonságai, tájtermesztési lapok). Felhasználtuk továbbá a 3D EU-SoilHydroGrids globális talajadatbázis alapján levezetett talaj-vízgazdálkodási térképeket, amelyek az európai talajokra kidolgozott talaj-vízgazdálkodási becslő, pedotranszfer függvények alkalmazásával készültek. Alapvetően mezőgazdasági hasznosítású területen, közel sík, vagy kevésbé tagolt felszínen elsősorban a talajok vízgazdálkodási tulajdonságai határozzák meg a terület víznyelő és vízvezető, valamint vízraktározó és víztartó kapacitását, amelyek jelentős hatással vannak a vízborítás időtartamára.

A talaj hidrofizikai tulajdonságait az antropogén hatások jelentősen befolyásolhatják. A belvív kialakulásában jelentős szereppel bír a talajok művelésből fakadó tömörödése és szerkezet-leromlása. Azt feltételezve, hogy a mezőgazdasági területeken megfelelően alkalmaznak a közép- és mélylazítást a nagyobb vízbefogadó és tározó képesség elérése érdekében, megjeleníthetővé vált a területi veszélyeztetettség csökkenése. A mezőgazdasági területeken az agrotechnikai beavatkozások és a területhasználat racionalizálása együttesen alkalmazva csökkentheti a belvív kialakulásának esélyét.